

Večernik

Leto I. (VIII.), štev. 146

Maribor, sreda, 26. oktobra 1927

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 19

Oglaš po tarif

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Otvoritev jesenskega zasedanja skupščine

Volitev parlamentarnih odborov — Demokratski ministri pod Davidovičevo kontrolo — Pogajanja z opozicijo se bodo nadaljevala

BEOGRAD, 26. oktobra. S kompromisno odločitvijo, s katero je sinoči demokratski klub na svoji seji soglasno izrekel Ljubi Davidoviču zaupanje in obenem odobril poročilo zunanjega ministra dr. Marinkovića, o vladnih koncesijah stranki ter stremeljenju vlade po konsolidaciji razmer v državi, je ministrski predsednik Vukičević prebrodil težko krizo, v kateri je bila sedanja koalicija in demokracija ostanejo še nadalje v koaliciji. Davidovičevo krilo je v zadnjem trenutku popustilo, zmernejši pa so postali na drugi strani tudi demokratski ministri, ki odsedaj naprej ne bodo smeli več delati preko kluba svojo oziroma Vukičevićevo politiko. Demokratski klub je namreč s svojo resolucijo zagotovil kontrolo nad delovanjem demokratskih ministrov in jih nekako podredil Davidovičevemu vplivu. Ali pa bo imel sedaj vodja demokratov tudi dejanski vpliv na zastopnike svojega kluba v vladi, se bo pokazalo že v kratkem.

Ministrski predsednik, Vukičević ima torej sedaj za nekaj tednov sicer zopet zagotovljeno večino, ki pa nikakor ni zanesljiva. Razmere v demokratskem klubu namreč slejkoprej silijo k definitivnemu razčističenju, ki se bo moralo izvršiti. Čeprav se demokratski ministri temu sedaj še upirajo, Davidovič je zato s svojimi pristaji tudi pustil vrata odprta. Čeprav klub na svoji sinočnji seji ni razpravljal o znani spomenici opozicijskih strank glede ustanovitve Parlamentarne unije, ki naj bi prevzela vlado v svoje roke, pa si Davidovič ni dal vezati

rok glede nadaljnjega pogajanja v tej smeri in ostane še naprej v stikih z opozicijo, posebno pa s samostojnimi demokrati. Damoklejev meč, ki visi nad vlado v obliki spomenice opozicijskih strank demokratskemu klubu, bo stalna opasnost za sedanjo vladno koalicijo, ki se tega tudi dobro zaveda.

Pod vtisom srečnega izida včerajšnje seje demokratskega kluba za vladno, je bila današnja prva redna seja jesenskega zasedanja narodne skupščine popolnoma mirna. Sejo je otvoril ob 10.30 dopoldne skupščinski predsednik dr. Perić. Po prečitanih zapisnikih je zahteval poslanec Stjepan Radić, da se poročilo o zadnji seji v nekaterih točkah popravi, kar pa je predsednik odklonil.

Poslanec Voja Lazić (zemljoradnik) je nato vprašal predsednika, zakaj je bila skupščina za pet dni odgojena in obsojena v nedelavnost. Predsednik je pojasnil, da se je ravnal po določilih skupščinskega poslovnika.

Sledilo je prečitane kraljevega ukaz o otvoritvi jesenskega zasedanja. Poslanci so se dvignili raz sedežev in zaklicali: »Živel kralj!« Stjepan Radić pa je še pristavil: »Živel narod!«

Kot prva točka dnevnega reda je bil nujen predlog ministra za socialno politiko, dr. Gosarja, glede novega stanovanjskega zakona. Predlogu je vladna večina priznala nujnost.

Skupščina je prešla potem k volitvam finančnega, zakonodajnega in ministrskega odbora ter odbora za prošnje in pritožbe. (Ob zaključku redakcije se volitve še vrše. Op. ured.)

Obtožnica proti Vukičeviću

RADIĆ IN TOVARIŠI IZROČILI SKUPŠČINI OBTOŽNICO RADI VOLILNIH NASILSTEV.

BEOGRAD, 26. oktobra. Poslanec Stjepan Radić je izročil včeraj skupščinskemu predsedniku dr. Periću od 50 poslancev podpisano obtožnico proti ministrskemu predsedniku in notranjemu ministru, Vukičeviću, radi volilnih nasilstev civilnih in policijskih uradnikov. Obtožnica navaja, da so izvajali imenovani uradniki pod pritiskom od zgoraj neznosno volilno atmosfero in prišli ponovno v konflikt z zakonom. Obtožnica se opira na člen 91. ustave in člen 1. zakona o odgovornosti ministrov ter jo bodo podpisali ne samo radičevci, temveč tudi samostojni demokrati in zemljoradniki.

Kritičen položaj v Rumuniji

BEOGRAD, 26. oktobra. Telefonski promet z Rumunijo je ustavljen. Položaj v Rumuniji se je vsled aretacije bivšega državnega tajnika Lănculescu, ki je prinesel iz Pariza s seboj pismo bivšega prestolonaslednika Karla za kraljicovdovo, bistveno poslabšal. Vlada je dala vojaško zasesti vsa ministrstva in državna poslopja in grozi s proglasitvijo obsednega stanja nad vso Rumunijo, ako bi hoteli Karlovi pristaji izvršiti prevrat in spraviti Karla na prestol.

TIFUS V MARIJINI VARIH.

PRAGA, 26. oktobra. V Marijinih varih je zavzel tifus že epidemičen obseg in je zahteval mnogo človeških žrtev.

Velika poneverba v Zagrebu

ZAGREB, 26. oktobra. V Mauthnerjevi predilnici je bila odkrita danes velika defraudacija. V Kostanjevici pri Gorici pristojni pisarniški uradnik Robert Plavšić je dobil od tvrdke naročilo, da naj s čekom dvigne v Prvi hrv. štedionici znesek 350.000 Din in ga naloži v neko drugo banko. Plavšić je denar dvignil, nato pa s svojo ženo izginil brez sledu. Tvrdka je razpisala za njegovo izsleditev nagrado v znesku deset odstotkov poneverjenega denarja.

Turki in desetletnica ruske revolucije.

CARIGRAD, 26. oktobra. Turška vlada je sklenila, da odpošlje k slavnostim o priliki desetletnice ruske revolucije v Moskvi posebno delegacijo turškega parlamenta.

Zadnji dnevi borbe za gospodarski parlament

KLERIKALCI NAPENJAJO VSE SILE. — KLERIKALNI PISMOŠOŠE V SLUŽBI KOT AGITATORJI. — POBIRANJE S KOŠEM.

Poleg tega, da so si klerikalci omogli večino v naši Zbornici za trgovino, obrt in industrijo z razveljavljanjem stanovske kandidatske liste g. Weixla v trgovskem odseku, so se tudi z vso besnostjo vrgli na lov za glasovnicami pri naših obrtnikih. Njihovi agentje, zlasti pri nas v Mariboru, si kar podajajo kljuke. Žalibog je med nami obrtniki še toliko stanovske nezavednosti, da so mnogi oddali svoje glasovnice ljudem, ki jih niti niso poznali in jih niso vprašali za legitimacijo. Obžalovati moramo stanovsko nesolidnost tihovarišev obrtnikov, ki dobro vedo, da so Zveze obrtnih zadrug postavile svojo nestrankarsko gospodarsko listo, ker hočejo, da se v zbornici ne uganja politika, ampak se vrši gospodarsko delo, pa so kljub temu oddali glasovnice g. Zebotu in drugim klerikalnim agentom, ki hočejo iz zbornice napraviti politično korporacijo.

V Mariboru so klerikalci upregli vse, kar so mogli, za zbiranje glasovnic. Imamo v rokah pisma, da se je za pobiranje glasovnic za klerikalno listo obljubljalo po 100 Din dnevno. Dognani so slučaj, da je klerikalni pismošoš

takoj, ko je stranki izročil pismo od tihovarišev, zahteval od nje, da mu to izroči, češ da bo on poslal v Ljubljano. Kako bi zavreščalo v klerikalnih listih in kako bi se g. Zebot požuril z interpelacijo na ministra, ako bi si kak napredni pismošoš dovolil vršiti posl političnega agitatorja v službi!

Naravnost kuriozen pa je slučaj iz Murske Sobote, kjer je tamošnji načelnik obrtne zadruge, ki je obenem klerikalni kandidat, poslal sluginjo zadruge s košem okrog, da je v imenu zadruge pobirala glasovnice, katere je seveda g. načelnik vse oddal za klerikalno listo.

Pozivam svoje tovariše obrtnike v Mariboru in okolici, naj še te zadnje dni pouče svoje tovariše, ki še niso oddali glasovnic, da gre za zmago organiziranega obrtništva proti klerikalni vladni deželosti v naši Zbornici. Sami si posteljamo zanaprej. Klerikalna komisarija sta nam napravila že dovolj škode, ko sta naprtila Zbornici po nepotrebnem milijonske izdatke, ki jih bomo morali kriti mi trgovci in obrtniki. Ali naj pošten in zaveden obrtnik take ljudi še zopet voli?! Premislite dobro, tovariši! Stanovsko zaveden obrtnik.

Nov veter v Albaniji

NOVA VLADA PROTI ITALIJANSKEMU VPLIVU. — FINANČNI MINISTER ODLOČEN NASPROTNIK ITALIJE.

BEOGRAD, 26. oktobra. Rekonstrukcija albanske vlade je izvršena. Predsednik albanske republike, Ahmed beg Zogu, je že podpisal ukaz o imenovanju nove vlade, v kateri ostanejo vsi ministri bivšega kabineta, razven dosedanjega finančnega ministra Ali Zofia, čegar portfelj prevzame Sulejman Velepoe, rodom iz Južne Albanije. Velepoe je poznan kot pristaš naslonitve na Grško in je odločno proti vplivu Italije v Albaniji. Dosedanji finančni minister Ali Zofi je bil nasprotno odločen zagovornik italijan-

ske politike, eden glavnih ustanoviteljev tiranske pogodbe in zagrizen nasprotnik Jugoslavije in Grške.

V naših političnih krogih z veliko pozornostjo zasledujejo razvoj najnovejših dogodkov v Albaniji in smatrajo, da pomeni zlasti izstop Ali Zofija iz vlade začetek novega političnega kurza v Albaniji in pričetek faze drugačnih odnošajev med Italijo in Albanijo, ki je bila dosedaj samo slepo orodje za italijansko imperijalistično politiko na Balkanu.

Šahovske zanimivosti

Tartakower in Niemcovič zmagovalca.

V desetem, predzadnjem kolu mednarodnega šahovskega mojstrskega turnirja v Londonu je dr. Vidmar po 40. potezih porazil Bogoljubova, Niemcovič Yatesa, Reti Winterja, Buerger Thomasa. Partiji Marshall—Fairhurst in Tartakower—Colle sta končali remis. Višee partije iz 9. kola so končale s sledečim rezultatom: Niemcovič je potolkel Tartakowerja, Winter je dosegel s Collyjem remis.

V enajstem, zadnjem kolu, je doživel naš velemojster dr. Vidmar težak poraz in je padel v 4. kolu s prvega kar na četrto mesto. Izgubil je namreč proti slabšem Winterju. Thomas je potolkel Yatesa, Marshall Buergerja, Bogoljubov Fairhursta, Tartakower Retija, Niemcovič pa Colleja.

Turnir je končal torej s sledečim izidom: Niemcovič in Tartakower 8 točk (si delita prvo in drugo mesto), Marshall sedem in pol (tretje), dr. Vidmar 7, Bogoljubov 6 in pol, Reti in Winter 5 in pol, Colle 4 in pol, Tho-

mas, Buerger in Yates 3 in pol, Fairhurst 3 točke.

Capablanca—Aliehin.

Devetnajsta partija Capablanca—Aliehin je končala že po 23. potezi remis, dočim je bila 20. partija po težkem boju v 41. potezi prekinjena. Položaj Aliehina je boljši. Dosedanje stanje je še vedno 3 : 2 za Aliehina in 14 partij remis. L. 1908., ko je Capablanca branil svetovno prvenstvo proti Marshallu, je bilo pri 14. remis stanje 7 : 1 za Capablancu.

Zatvoritev kinov v Dalmaciji.

Lastniki kinematografov v Dalmaciji pošljejo te dni ministrstvu financ obširen ugovor proti visokim oblastnim taksam. Splitski lastniki kinov so že sklenili, da s 1. novembrom prenehajo s predvajanjem filmov. Pritožujejo se, da jim oblastna doklada 41% od brutto dohodkov kratkomalo onemogoča daljše predstav.

Prisnevajte za spomenik Krajačevu v Mariboru

Naše neodrešene pokrajine

Na »ostanke bivše avstrijske vojske in mornarice« bljuje ogenj in žveplo tržaški fašistični »Popolo«, ker je v Jugoslaviji prepovedan. Pravi, da so krogi avstrijskantom, ki gospodujejo v Beogradu, z nevoljo opazili, da obdeluje »Popolo« takozvano »vprašanje drugorodcev« trezno in umerjeno po razumevanju dejanskega položaja, v sled česar postajajo absurdni naklepi, da bi se v italijanskih mejah vsvaril nekaj lažnoredentizem. »V državi SHS se boje, da bi našo človekoljubno, vestno politiko napram drugorodcem spoznala in cenila javnost tudi v deželah, ki mejijo z našo. Zato so nam vzeli poštni debite. V resnici je tržaški »Popolo« najnesramnejši fašistični list, ki bruha na Slovence najpodlejšje psovke in jih zmerja z idijoti. »Popolo« vodi najostudnejšo kampanjo proti našemu življu v Primorju, ta list je glasnik najizrazitejšega laškega banditstva. V Italijo smejo prihajati sedaj samo štirje jugoslovenski listi, od italijanskih listov, ki mečejo dan na dan blato na Jugoslavijo, je prepovedan doslej še le eden, samo »Il Popolo di Trieste«!

Pofašistenje gospodarskih društev. Napoved, da se vržejo fašisti na slovenska gospodarska društva, je že tu. Ne gre za razpuščanje, pri denarju zadošča pofašistenje. Njihov človek prevzame vodstvo in fašizem bo požrl denar, ki ga ima naše ljudstvo v svojih gospodarskih društvih. Fašistično glasilo pravi, da morajo urejati vsako nacionalno in gospodarsko delovanje eksponenti fašizma. Na kmetih imajo glavno besedo duhovniki in nekateri imovitejši posestniki, kateri gospodarijo tudi v denarnih zavodih, ki delujejo pristransko zlasti z ljudmi, ki so postali iskreni prijatelji fašizma. Zato je potreba, da prevzame njihovo upravo fašizem po svojih za to sposobnih ljudeh. Potem bo živelo ljudstvo vse dobrote fašističnega režima!... Kulturna društva med Slovenci so ubita, sedaj jim vzamejo s trn dom prihranjeni denar, kakor je zapisano v načrtih roparskega fašizma.

Pred sodiščem v Kopru je bil obsodjen na eno leto zapora in tisoč lir globe 35letni Dominik Tuntar iz Vižinade. Lanj v decembru je v gostilni namignil z roko tovarišu Ivanu Tuntarju, ki je sedel pod Mussolinijevo sliko. Fašistični ovaduhni so naslikali Tuntarjevo gesto kot zasramovanje in žaljenje Mussolinija. Zato je sledila ostra obsodba Dominika Tuntarja.

Imena, ki »smrdijo po stari Avstriji in novi Jugoslaviji«, nosijo številni Italijani v Primorju, kakor piše o tem fašistično glasilo v Trstu, ki jih znova pridruža, da se morajo vsi takoj otresti »ostrogotske sramote«. Po fašistični nameti je vsa Julijska krajina od nekdanje italijanske, ali avstrijske politika je nadela. Italianom slovenske primke, ki morajo sedaj izginiti s »smradom vred, ki ga širijo na miljo daleč«. Tako ukazuje tržaški fašistični »Popolo«. Izpreminjevanje primkov v italijansko obliko gre bolj počasi izpod rok. Prostovoljnih prijav je bore malo, poitalijančevanje se vrši le bolj nasilnim potom.

Kulturna slednjega naroda se meri po pisani besedi, po knjigah, ki stoje v knjižnicah delavca, izobraženca in kmeta. Tako izvaja neka naooljska revija. V Julijski krajini so našli Italijani mnogo dobre kulture pri delavcu, izobraženem in kmetu. Naše ljudstvo si je ustanavljalo društva s knjižnicami, da so širile prosveto po deželi. Italijani so to videli in ubili vsa društva. V teoriji so veliki propagatorji kulture, v praksi so njeni ubijalci.

Tatvine ovac in goveje živine se dogajajo sedaj na enem, sedaj na drugem delu Istre. Pred nekaj dnevi je izginilo seljaku Bazeju iz Jurčauov 23 ovac. Nato so našli orožniki pri Žminju za neko ograjo 60 ovac, katere so pregnali tatovi tja z raznih strani dežele. Orožniki so prijeli nekaj sumljivih oseb in jih odvedli v koprski zapor. V Istri vlada strašna beda. Kjer pa jo lakota, je blizu tudi zločinsko počenjanje.

V Puli pridno jedo ribe. Drugo meso je predrago. Zasluzka je malo. Lanj so pojedli v Puli 378.498 kg rib. Puliško občinsko električno podjetje je prevzela

Istrska elektr. družba. Občinska uprava je imela samo izgubo, od privatnega podjetja se pričakuje, da bo moglo boljše delovati. Težko bo to v propadajočem pulskem mestu, ki je polno dolgov in katerega prebivalstvo se krči.

Fašistična šola je svetišče, iz katerega sile luč resnice, lepote in dobrote. Tako pravi naučni minister Fedele. V resnici je danes šola, ki naj bi prinašala narodu prosveto, najhujša sovražnica prosvete našega ljudstva v Primorju. Šola je prva in glavna raznarodovalnica, v kateri je vsaka beseda v našem jeziku že naravnost zločin proti italijanski državi in njenemu fašističnemu režimu. Tema jo obdaja, lepota in dobrota sta ji neznana pojma.

Na delavce v Trstu in Trzinu se vrši nov, grozen pritisk, da morajo po vrsti odšteti lire za aeroplan, ki se podari kr. aeronavtiki. Še tisto liktorsko posojilo ni plačano pa zopet novi odtegljaji v času, ko se delavska mezda niža in se delavci odpustajo teden za tednom...

Narodno gledališče v Mariboru

REPERTOAR:

Sreda, 26. oktobra ob 20. uri »Traviata« ab. C. Kuponi.
Četrtek, 27. oktobra ob 20. uri »Pygmalion« ab. B. Kuponi.
Sobota, 29. oktobra ob 20. uri »Bajadera« ab. A. Znižane cene. Kuponi.

Drugo gostovanje dunajskega ansambla

Kot prvi večer, so dunajski umetniki tudi pri uprizoritvi Ibsenovih »Strahov« gostovali pred skoro razprodano hišo. Njihov prvi nastop v veseloigri »Bobyjeva poslednja noč«, ki je nudil v polni meri pričakovani užitek, je v drugem nastopu zapustil še globlji utis.

Henrik Ibsen je našel v dunajskih umetnikih popolno razumevanje. Moč njegove ustvarjajoče sile je prišla do celja do izraza in ne pretiravano, ako uvrstimo Körnerjev ansamble vsaj v vrsto Brockmannovih igralcev, ki so minulo sezono na turneji po Jugoslaviji želi uspeh in priznanje.

Helena Alving (Gertrud v. Kola. Klasterky) je s svojo naravno igro osvojila simpatije mnogobrojnega občinstva. Trpečo mater, ki se ji kopicijo na oči, relata ramena bremena preteklosti, je izrazila s tolikim čustvom, da ji mirno lahko pripišemo največ uspeha drugega večera dunajskega gostovanja. Njen sin Oswald (Herman Gruber), ki z neznosnim trpljenjem prenaša grehe svojih staršev, je podal težko ulogo strte in ruinirane mladosti z živo strastjo, polno hrepenenja po sreči, ki v težkih posledicah podedovane bolezni prehaja v blaznost. Momenti ekstaze, burnih zavestnih in nezavestnih izbruhov, so potrdili njegovo umetniško višino. — Tudi uloga pastorja (Ludvig Körner) ki je s svečano resnostjo in mirnostjo prevdral nesrečo doma uglednih Alvingov, je nudila svojo posebnost.

Božji sel, ki se čuti upravičenega, da tudi z razburjenjem brani cerkvene zapovedi in lastna naziranja, je značaj izborna karakteriziral, vendar mu avtor sam ni nudil dovolj možnosti, da bi veličino svoje igre podkrepil z Ibsenovo lastno potezo, kar je v ostalih ulogah tako mojstersko izrazil. Mizar Engstrand (Walter Blanke) je z nenavadno spretnostjo podal sleparski tip, preračunljiv izmeček družbe, ki računa samo na najnižje instinkte in tvori nasprotni pol dobrodušnega pastorja. Regina Engstrand (Anni Doppler-Körner) je kratko ulogo razočarane postrežnice rešila enakovredno, zlasti v cinizmu zadnjega dejanja, kjer se odreče ugodju, ki ji ga nudi sicer razkošni a nesrečni dom strahov.

Ibsenova tragedija je s stopnjevanjem globokega izražanja izsilila od umetnikov dunajske šole tudi stopnjevanje podajanja, ki je s sugestivno silo umetniškega izliva čustev pritegnila občinstvo in izzvala v njem obilo priznanja.

Dunajski ansambl je s svojim dvodnevним gostovanjem zapustil najboljši utis

Mariborski in dnevni drobiž

Novinarski klub.

Jutri ob 17. uri se bo vršila v Grajski kletj klubova seja.

Velik uspeh članov mariborskega gledališča v Zagredu.

Po poročilu iz Zagreba so imeli sinoči člani našega gledališča kot gosti gledališča v Tuškancu s Kalmanovo opereto »Bajadera« najlepši uspeh. Burno so bili pozdravljeni na odprti sceni in ponovno klicani na oder. Po predstavi se je dirigentu g. Mitroviću mnogo in priskrbeno čestitalo. —

Za poznejši večerni koroški vlak.

Na vse druge strani se da v poznejših večernih urah z vlakom priti iz Maribora, samo na koroško stran vozi zadnji vlak že ob pol sedmih. Ljudje, ki pridejo v Maribor malo pred eno, morajo zelo hiteti, da opravijo svoje posle do pol sedmih, do zadnjega vlaka. Tudi onim je težko, ki so v Mariboru stalno ali za dalje časa zaposleni, doma pa ob koroški progi. Potreba poznejšega koroškega vlaka je občutna in se ponovno prosi, da bi se ji odpomoglo. —

Ljudska univerza v Mariboru.

V petek 28. oktobra ob 8. zvečer predava g. dr. Robida, specialist za duševne bolzni v Ljubljani, o »Duševnih boleznih«. — V ponedeljek 31. oktobra predava g. Dobronič, komponist in prof. glasbe na zagrebškem konzervatoriju o »Narodni ideji v domači in tuji glasbi«.

Srečke drž. razredne loterije za V. razred

so dospele. Prosimo naročnike, da jih do 5. novembra dvignejo! Nekaj srečk po 125 in 250 Din je še na razpolago novim naročnikom. Izžrebane so bile sledeče v naši upravi kupljene srečke: št. 8029, 14.122, 23.430, 48.523, 59.385, 66.610, 83.263, 83.279, 83.286, 115.699. — Dobitki se izplačujejo v upravi. — Uprava »Večerni«.

Hrvaški in nemški teksti v kinu.

Iz vseh obiskovalcev kinov smo sprejeli sledeči dopis: V dveh naših kinih se opazja, da hrvaški tekst lebdi le par trenutkov pred očmi, dočim nemški tekst — pa če je še tako kratak — prav dolgo stoji. Dostikrat se šopiri par nemških vstic nenavadno dolgo, dočim daljši večvrstni hrvaški tekst hipoma mrkne. Hrvaškega teksta čisto ne utegneš prečitati in že izgine. Ako hočeš vedeti, kaj je bilo v tekstu, moraš čitati nemškega, kojega lahko po dva in trikrat prečitaš. Kdor pa nemški ne zna, pa ne razume dobro naslednje slike. Ne bomo raziskovali, kje so vzroki in ali je to nalašč ali le slučajno. Slovenski obiskovalci za enkrat prosimo uprave vseh treh kinov v mestu, da to uredi. —

Pri prešanju grozdi.

Pri prešanju grozdi sta se Josip Ploj in njegov sin sprla z vinčarjem Petrom Weissom iz Žbigovec. Iz prepira se je razvil končno pretep, ki je imel za Weissu težke posledice. Plojeva sta ga namreč vrgla na tla in tako močno davila, da so mu otekle sluznice v grlu in odtodaj ne more več glasno govoriti. Zdravnik je ugotovil težko telesno poškodbo. —

Zalostne posledice družinskega prepira.

Med zakoncema Francetom in Terezijo Fekonjo iz Stavenskega vrha št. 29 in tastom Ivanom Korošcem je vladalo že več let zelo sovražno razmerje. V nedeljo je Franc Fekonja v zopetnem prepiru z ženo zgrabil sekuro in jo dvakrat udaril svojo ženo po glavi ter jo težko poškodoval. Njen oče, Ivan Korošec, je nato v razburjenju trikrat ustrelil s samokresom proti svojemu zetju, ki pa ga je k sreči zadel le enkrat v levo roko, ena kroglja pa ga je nekoliko oprasnila nad ušesom. Zakonska Fekonja sta morala oba iskati pomoči pri zdravniku, zadeva pa pride seveda še pred sodišče, kjer se bodo morali zagovarjati vsi trije. —

Ipušstvo Jugoslov. akademikov v Mariboru

priredi kot vsako leto dne 5. januarja svoj redni elitni ples. Ker je čisti dobiček namenjen podpori revnih dijakov. akademikov prosimo vsa društva, da na isti dan ne napravijo sličnih prireditvev. —

Službo dobe:

dva kolarja izven Maribora in reš čevljarjev. Borza dela sprejema prijavo ter daje pojasnila. —

Poziv privatnim nameščencem!

Dolžnost nas kliče, da se udeležimo družabnega večera, ki se bo vršil dne 5. novembra pri Gambirinu. Bo pa tudi eden najbolj prijetnih zabavnih večerov v letošnji plesni sezoni. Za prireditelja vlada že sedaj veliko zanimanje. —

Razkrita tatvina — tatovi pod ključem

V soboto dopoldne so neznani storilci ukradli iz veže na Koroški cesti št. 7 dve vreči čebule, vredne 550 Din, ki je bila last posestnika Alojza Grandoškega iz Podvinc pri Ptuj. Ko je bila tatvina zapažena, so kmalu doznali, da sta dva neznanca potovala v trgovinah po nizki cen. Čebulo. Preiskava je izsledila uzmoviča Rudolfa Hvaleca iz Velikega Okiča pri Ptuj in Andreja Škofa iz Gajevcev pri Ptuj, ki sta izvršila tatvino na izredno rafiniran način. Hvalec je najel postrežnika in ga poslal naravnost v vežo, kjer je imel posestnik shranjeno čebulo, z naročilom, da jo pripelje na Stolni trg. Postrežček je izvršil nalog in prepečel čebulo na določeno mesto. Ponudila sta jo uradniški menzi, nato pa v trgovini »Konzerva«, kjer so čebulo pridržali. Denarja nista dobila takoj, temveč sta prišla ponj šele naslednjega dne, ko jima je bil za petami že dektiv. Ker sta uzmoviča ponujala pri »Konzervi« tudi zelje, so ju osumili, da sta kradla tudi zelje na vrtovih ob Mejni ulici, kjer sta tri posestnike oškodovala za 330 Din. Pri Škofu je bila z uspehom izvršena hišna preiskava. Zelinate glave, ki jih je imel v stanovanju, so na kraju tatvine primerjali z obrezlinami kocenov, ki so se ujemale. Tatova, ki sta imela posebne simpatije do poljskih pridelkov, sta izročena okrožnemu sodišču.

Novi sledovi vlomilskih rok nepoboljšilivega Grah.

Drzni tat in vlomilec Grah, ki roma iz ječe v ječo in sleherni dan svobode izrablja za ducate lopovščin, je za varnim zapahom. Vedno pa se odkrivajo nove sledi njegove vlomilske podjetnosti. V noči od 15. na 16. septembra je vlomil v stanovanje nekega profesorja v Celju. Dne 1. t. m. pa je bil aretiran radi vlomov v Avstriji, dočim se je celjski vlom spoznal za njegovo delo šele pred dnevi, ko je mariborska policija izsledila blago, ki ga je Grah shranil pri neki stranki v Mariboru. Dokazano je torej, da je celjsko tatvino izvršil neposredno po dnevu, ko je bil radi prejšnjih tatvin izpuščen iz zaporov. —

Uspeh studenških orožnikov.

Orožnikom iz Studencev je uspelo, da so razkrinkali vlomilsko tolpo, ki je izvršila v zadnjem času tri vlomne tatvine v Mariboru, petih tatvin v okolici pa je osumljena. Ker je preiskava v polnem teku, imena storilcev in podrobnosti o pozitivnih ugotovitvah še ne moremo objaviti. —

Vzoren sorodnik.

Včeraj je bil aretiran sedlarski pomočnik Anton Lešnik, ki je svojemu sorodniku ukradel stodinarski bankovec in suknjič, vreden 300 Din. Razen tega je na ime strica nabavil 30 jajec in izginil tudi s košaro. Ugotovilo se je, da je ukradel blago za novo obleko, vredno 900 Din in ga zastavil za 140 Din, zastavni listek pa prodal za 100 Din. Najbolj pa mu je uspelo izposojevanje denarja na ime raznih sorodnikov, s čimer jih je oško doval za večje svote. Prevečani goljuf se bo zagovarjal pred sodiščem.

KINO APOLO Do četrтка. POT V PEKEL LEATRICE JOY - EDMUND BURNS

Dr. Zdenko Matjašić
Krekova ulica 4 I. nad. je podaljšal ordinacijske ure in ordinira sedaj od 8.—12. in od 14.—18. ure. Ob nedeljah in praznikih od 9.—11. dopoldne. 1454

Velika kavarna.

Danes, sreda, kabaretni večer in gostovanje komika Vilja Schlesinger.

Iz Šaljapinovih spominov

PRVIČ NA ODRU. — IZ TRPLJENJA IN POTEPUŠTVA V DOBRO ŠOLO IN OSKRBO.

Svetovno-slavni ruski pevec Šaljapin piše svoje spomine. Umetnik ima, kakor je splošno znano, burno in težko preteklost, podobno oni velikega rojaka Gorkega. Najtežja je bila njegova mladost in samo jeklena volja združena z največjim hrepenenjem ga je iz nižin največje revščine privedla do umetnosti.

Kot dečko 17. let je prvič nastopil pri nekem potujočem odru. Svoj prvi nastop opisuje tako-le: »Predstava je začela. Kaj sem občutil in pretrpel ta večer, mi ni mogoče popisati. Srce mi je zastalo in sapa mi je pohajala, včasih se mi je pa zdelo, da se pogrezam. Naenkrat zakliče nekdo moje ime in dvojne močnih pesti me izza kulis sune na oder. Vse, kar sem imel za povedati in storiti, mi je bilo jasno, zgodilo se je pa nekaj strašnega. Zdelo se mi je, da so se mi noge zabile v oderska tla in da rok ne morem dvigniti. Jezik se mi je spremenil v kos lesa. Niti ene besede nisem mogel spregovoriti, ko sem začul izza kulis besno sikanje: »Govori vendar! — Idi ot! — Govori, kar hočeš, samo govori! — Odpri gobec! Suni ga, da se zdrami!« — Stemnilo se mi je pred očmi, začul sem mnogoglasen smeh, vse se je zavrtele okrog mene. Zdaj pride smrt — mi je prešinilo možgane. Zastor je padel, jaz pa sem stal, kakor okamenel.

Tedaj je skočil proti meni režiser ves blede od togote ter me tolkel, kolikor je mogel. Kostim mi je strgal kos za kosom s telesa. In oblečenega v samo spodnjo obleko me je sunil ven. Prej odloženo obleko so skozi okno vrgli za meno. Pred gledališčem je bil vrt in skril sem se v najtemnejši kot ter jokati —

To je bilo v Kazanu. Po tem nesrečnem nastopu v tem mestu ni imel več obstanka. Dva dni se je potikal po najsamotnejših ulicah in zdelo se mu je, da ga vse zasmehuje. Šele tretji dan se je napotil h gospodarju, kjer je služil za hlapca. Gospodar si je pa med tem najel že drugega in je nesrečnega fanta nagnal kot potepuha. Mladi Šaljapin se je napotil v Astra-

han, od tu pa z nekim cirkusom v Tiflis. Tu se šele pravzaprav začne njegova pevška kariera. Profesor Usatov ga je sprejel v šolo.

To je bil na videz robat človek, a zlata duša. Fanta, ki mu je padel kakor kak potepuh v hišo, ni niti poslušal. »Zapoj nekaj«, se je zadržal nad njim. Šaljapin je začel peti neko arijo. Sredi petja ga profesor močno sune med rebra ter zavpije: »Ti se moraš učiti!« Pripovedovanje o revščini mu preseka z zapovedjo: »Molči!« — Profesor napiše pismo. »Nesi to tja nasproti, lekarnarju!« — Lekarnar je pismo prebral — pripoveduje Šaljapin — in rekel: »Mesečno dobiš od mene 10 rubljev. Tu imaš za dva meseca naprej.« — »Kaj pa moram zato delati?« — »Nič. Petja se moraš učiti in zato dobiš od mene 10 rubljev na mesec.« — To mi je bilo pravljeno; eden me zastoni uči, drugi mi pa še denar daje.

Z lekarnarjevim denarjem si je Šaljapin najel skromno stanovanje, bil je pa v velikih zadregah, ker ni imel kaj obleči. Srajo je imel samo eno in jo je sam pral. Učitelj je to opazil in med poukom mu je kratko dejal: »Moja žena ti je pripravila nekaj perila; uredi se!« — Drugi dan ga je povabil na obed, po obedu mu je pa rekel, naj sploh ostane pri njem na hrani. Šaljapin je bil s to dobroto oskrbljen, podvržen pa hudim mukam. Moral se je učiti jesti. Pot ga je oblival, ko je premišljeval, kako naj uporablja po mizi razložene žlice, žličke, vilice, razno vrstne nože, kako naj se loti jedi, ki jih še nikdar ni videl. Profesor Usatov je nekaj časa njegove težave molče gledal, večkrat ga je pa tudi nahrulil in dregnil med rebra.

Tudi pri pouku je bil Usatov vse prej kakor pa potrpežljiv učitelj. Šaljapin je moral požreti premnogo psokv in večkrat jo je dobil tudi s taktirko po roki ali koder je pač padlo. Najhuje se je učitelj raztogotil, če se mu je zdelo, da učenec lenari.

Za vse mu je slavni pevec neizmer- no hvaležen.

Ameriški „filantropi“ in bogati Amerikanec

Bogati ameriški zdravnik, Harry Levent, je prišel s soprogo v Pariz. Posetil je tudi grob Neznanege junaka, kjer se je sestal z dvema rojako- ma, ki sta se mu ponudila, da ga p- spremita v muzej Luksenburg. Dr. Le- vent je sprejel ponudbo. Na povratku so obiskali neko kavarno, kjer se jim je pridružil tretji neznan Amerikanec, ki je govoril o filantropiji in izjavil, da potuje v Rim, kjer bo predal pa- pežu več stotisoč frankov za siro- mašne Italijane. Ako se želite pridru- žiti dobroteljni akciji in prispevati svoj del — je nagovoril dr. Leventa — bom zelo srečen, ako bom mogel izro- čiti papežu tudi vaš prispevek. Nezna- nec je izvil iz žepa izvod angleš- kega časopisa, v katerem je bila nje- nova slika in kratek popis dobrotel- ne akcije. Dr. Levent je verjel doka- zom in izročil Johnu Doullanu 75.000 frankov proti potrdilu, ki ga je gosp. Doullan lastnoročno izpolnil. Dogovo- rili so se, da se sestanejo pri kosilu, toda v restavrant je prišel samo dr. Levent, dočim so ameriški filantropi izginili brez sledu s 75.000 franki. Po- licija je sleparje pričela takoj zasledo- vati in jih izsledila v nekem pariškem hotelu. Pri Doullanu so našli več šte- vilk omenjenega časopisa, ki je bil v sleparkske svrhe tiskan v Parizu.

Oporoka gospe Hamiltonove.

Gospa Editha Douglas Hamilton iz Londona, ki je letos umrla, je zapustila 1.755.790 funtov šterlingov (480 mili- jonov dinarjev). V oporoki je določila 25.000 funtov za gospo Ano Besant, ali kateri drugi boriteljici teozofskega gi- banja, 10.000 funtov redovnikom Vzhoda, 10.000 funtov za pobijanje vi- sekcije in 2000 funtov londonskemu vegetarijanskemu klubu.

Zaklad v otroškem zavetišču

Po časopisnih vesteh iz Moskve, so v ribinskem okraju v neki vili slu- čajno odkrili precejšen zaklad. Zgo- dovina tega zaklada je sledeča: Pred revolucijo je živel v tem okraju mili- jonar Dunajev, ki je bil daleč naokrog znan vsled raznih svojih izgrediv. Pred revolucijo je kupil velike količine zlata in zlato zazidal v svoji vili. Na- to je odšel z ženo vred v Pariz. V Parizu sta se zakonca ločila in šla vsak svojo pot. Dunajev je že umrl, njegova bivša žena se je pa nedavno vrnila v Rusijo z namenom, da dvigne zakopano zlato. Brez ovir je prišla v ribinski okraj ter se tam nastanila. Nekdanja Dunajeva vila je pa sedaj otroško zavetišče. Žena se je vrnila v zavod in je poskušala s pomočjo otrok izslediti zakopano bogastvo. Ker se ji to ni posrečilo, si je najela nekega mo- ža, da bi ji pomagal. Neke noči sta šla na delo in sta bila pri tem zasa- čena pod sumom vloma. Izpovedala sta svoje namene in oblasti so v kleti vile izkopale dosedaj že pet tisoč gramov čistega zlata.

Ljubezen 76letne starke.

Vdova Marija Barrieres, 76letna starka, se je nameravala v kratkem poročiti z nekim 36letnim posestnikom iz Bordeauxa. Toda pred dnevi so jo našli v kuhinji nezavestno z raznimi poškodbami na telesu. Ko se je zave- dila, je izjavila, da jo je napadla njena 40letna sosedka, ki je pri zaslišanju pri- znala, da jo je iz ljubosumnosti hotela umoriti, k čemer jo je nagovorila ne- ka kuharica, ki je bila tudi zaljubljena v omenjenega posestnika. Barrieres- sova je izjavila, da se bo takoj, ko ozdravi, poročila z zaročencem.

Spominjajte se CMD

Samo še danes in jutri zadnjikrat!

Kirchfeldski župnik

(Der Pfarrer von Kirchfeld)

Vsakdo si mora ogledati ta resnično krasni film. — Pomnožena godba. Cene normalne. — Kolosalni obisk vseh dosedanjih predstav.

KINO »UNION«!

Telefon 329.

KINO »UNION«!

Tihotapstvo s Kitajci

Tihotapstvu s kokainom in podob- nim prepovedanim blagom se je kon- čno še pridružilo tihotapstvo z ljud- mi. V pristanišču Sidney so oblasti ustavile holandski parnik »Almkerk« in zaprle kapitana. Parnik je bil av- stralskim oblastim že dolgo časa sum- ljiv vtihotapljanja Kitajcev v Avstra- lijo. Avstralija prepušča namreč ena- ko Ameriki le omejeno število prise- ljencev. Tokrat so oblasti sumljivo ladjo nepričakovano preiskale ter na- šle 50 Kitajcev, skritih v kotlih. Kotli so stali v majhnem in najnižjem pro- storu ladje in so gotovo že mnogokrat služili v tihotapske svrhe. S to vrsto tihotapstva se peča mnogo parnikov in so oblasti takoj za slučajem »Alm- kerka« zalotile še par drugih tihotap- cev z ljudmi. Na neki tihotapski ladji so bili Kitajci stlačeni v velikem zaboj- ju. Ko so preiskovalni organi zaboj od- prli, jim je vdaril nasproti strašen smrad. Kitajci so bili v tesnem pro- storu nad 24 ur in so bili nekateri brez zavesti, ko so jih potegnili ven.

Živahne fantazije Viljema II.

Pretekli teden so prinesli london- ski listi intervjuje svojih urednikov pri bivšem nemškem prestolonasledniku, ki je pripovedoval na dolgo in široko potrpežljivim angleškim novinarjem o velenactih svojega prevzvišenega go- spoda očeta, bivšega nemškega cesar- ja Viljema II. Prestolonaslednik je napovedal skorajšen slovesen povra- tek cesarja na nemški prestol. Hinden- burg bo baje z velikimi ceremonijami pozdravil Viljema v cesarskem gradu in bo ostal cesarjeva desna roka. Lu- dendorf in Mackensen dobita visoka častna in službena mesta, princ Rup- recht pa zasede bavarski kraljevski prestol. Baje ima angleška javnost ze- lo rada take in podobne pripovedke o ubežnih kraljih in njihovih visokih na- črtih ...

Astronomski dan se daljša.

Na seji britanskega horološkega društva je bilo sporočeno, da sta dva astronoma v Cambridgeu z merjen- jem oceana prišla do prepričanja, da obstojajo sile, ki občutno zadržujejo gibanje zemlje. Na podlagi svojih ugo- tovitvev sta izračunala, da se radi po- časnejšega gibanja zemlje krog osi astronomski dan vsakih 100 let po- daljša za tisočinko sekunde ali za eno sekundo v 100.000 letih.

Težka nesreča pri nogometni tekmi.

V Richmondu (Virginia) se je vršila v nedeljo neka nogometna tekma, ka- teri je prisostvovalo izredno mnogo gledalcev. Na tribuni je sedelo več sto ljubiteljev nogometnega športa. Sredi igre se je tribuna nenadoma zrušila in pokopala pod seboj 200 ljudi. Nad 150 oseb je bilo ranjenih, dva pa sta se ubili.

Neugodno nadzorstvo v šoli.

Neki pariški šolski nadzornik je od- šel s svojim sinom v gimnazijo, da bi govoril z ravnateljem zavoda. Šolski sluga je javil ravnatelju, da želi nekdo z njim govoriti in je povabil gospoda, da se zgleda v ravnateljski pisarni. Inspektor je potrkal na pisarniška vrata in vstopil. Pri pisalni mizi je se- del ravnatelj in pisal. Ozrl se je na došleca in jima ponudil prostor ter na- daljeval pismo. Inspektor in njegov sin sta sedla in čakala, dokler ravnatelj ni končal svoje delo. Ne da bi se opravičil, je vprašal inspektorja: »Koliko je star mladenič?« — 22 let, je odvrnil inspektor. — »Kaj? Ta ne- roda je vendar prestar. — Kaj hoče- te z njim?« — »Prišel sem, da vidim vsaj enkrat, kako se vedete napram starišem dijakom in kako jih spreje- mate. Jaz sem namreč vaš nadzornik« — je dejal posetnik in odšel iz pi- sarne.

Volitve v Trgovsko zbornico

Stanovska kandidatna lista obrtniških organizacij.

Josip Rebek, ključavničarski mojster, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Kamilo Krapeš, urarski mojster, Lju- bljana, Jurčičev trg 3.

Andrej Oset, gostilničar, Maribor, Tat- tenbachova ulica.

Josip Berlič, gostilničar, Ptuj 9.

Ivan Gogala, čepičar, Jesenice-Sava (Gor.)

Alojzij Češarek, ključavničarski moj- ster, Ribnica (Dol.)

Jakob Volk, krojaški mojster, Šoštanj.

Dragotin Hmelina, dimnikarski moj- ster, Slovenjgradec.

Franc Kavčič, gostilničar, Ljubljana, Privoz 4.

Franc Iglič, krojaški mojster, Ljublja- na, Kolodvorska ulica 28.

Josip Kokol, gostilničar, Orešje 58, Lajtersberg.

Jernej Golčer, sodarski mojster, Celje, Klavniška ulica.

Ivan Bajcar, sedlarski mojster, Toplice- Zagorje ob Savi.

Josip Holy, brivski mojster, Brežice.

Ignacij Petrovič, mizarski mojster, Bu- kovec.

Friderik Krois, čevljarski mojster, Ptuj.

Josip Kregar, tesarski mojster, Lju- bljana, Cesta na Kodeljevo.

Rudolf Saksida, zidarski mojster, Lju- bljana, Poljanska cesta 81.

Janko Horvat, soboslikarski mojster, Ljutomer.

Rudolf Zontič, čevljarski mojster, Celje.

Filip Ogrič, zobotehnik, Novo mesto.

Matevž Hafner, mesarski mojster, Ško- fja Loka.

Franc Dolžan, kleparski mojster, Celje, Kralja Petra cesta 15.

Franc Retzer, gostilničar, Sv. Lenart v Slov. gor.

Štefan Špeletič, soboslikarski mojster, Ljubljana, Rimska cesta 16.

Jernej Perdan, čevljarski mojster, Lju- bljana, Rožna ulica 41.

Jakob Virjent, čevljarski mojster, Vran- sko.

Josip Kolar, mizarski mojster, Vransko.

Anton Petkovšek, kovaški mojster, Ble- kova vas - Dol. Logatec.

Leopold Turšič, mizarski mojster, Cer- knica.

Jožef Volčič, mizarski mojster, Mari- bor, Slovenska ulica 36.

Mihael Lešnik, krojaški mojster, Mari- bor, Orožnova ulica 4.

Noben stanovsko zaveden obrtnik ne bo volil druge liste!

Pozivam tovariše iz Maribora in oko- lice, ki glasovnice še niste oddali, da volite to listo!

Da bo vse v redu izdelano, prinesite dokumente, ki ste jih dobili k predsed- niku Vaše zveze g. Burešu ali pa v taj- ništvu Obrtnega društva!

Bojazljivi porotniki

Sodišče v Chicagu ne more končati razprave proti nekemu razbojniku in morilcu, ker si porotniki ne upajo iz- reči obsodbe. Sodni dvor že 14 dni brezuspešno išče porotnike. Zločinec je namreč vodja velike in dobro or- ganizirane tolpe, ki ima toliko moč, da je spravila na oni svet že več ljudi, ki so se bili prijavili kot priče proti razbojniškemu poglavarju. Ko so raz- bojnika pred meseci ujeli, so se poja- vili letaki, s katerimi zahteva razboj- niška družba, naj sodišče jetnika ta- koj izpusti. To se seveda ni zgodilo. Začel se je pa tolk teror razbojniške družbe, da si porotniki še danes ne upajo zločinca obsoditi. Enemu sodni- ku so banditi z bombo razdejali hišo, več prič v tem procesu so že ubili in če komu s pismom ali letakom zagro- zijo, je gotovo, da dotični neče za no- beno ceno igrati kake uloge v procesu proti voditelju tako nevarne roparske družbe. Roparji izsiljujejo tudi denar in so nekega trgovca že umorili, ker je izsiljevalno pismo oddal policiji.

Maksim Gorki:

Otroška leta

31 Poslovenil dr. I. D.

Ded pa me je hudo tepel za vsak moj obisk pri prijatelju, za katerega je izvedel, rdečelasec. »Lepi reči« nisem nič pravil o tem, da mi branijo poznanje z njim, ampak sem mu odkrito povedal, kako mislijo o njem v hiši.

»Babica se te boji; pravi — da si čarovnik, ded pa, da si Bogu sovražnik in nevaren ljudem...«

Majal je z glavo, kakor da bi odganjal muhe; na njegovem kredastem obrazu je rožno vzcvetel nasmeh, od katerega se mi je stiskalo srce in mi zelenelo v očeh.

»Saj vidim, bratec!« je hitro dejal.

»Ali ni to žalostno, bratec, kaj?«

»Da!«

»Žalostno je, bratec...«

In nazadnje so ga izrinili.

Nekoč sem po jutranjem čaju prišel k njemu in sem videl, da je na tleh sedeč skladal svoje stvari v skrinjico in tiho pel o roži saskonski.

»Nu, bratec, z bogom, glej, sedaj odhajam...«

»Zakaj?«

Nepremično je gledal name in rekel:

»Ali morebiti ne veš? Sobo potrebujejo za tvojo mater...«

»Kdo ti je rekel to?«

»Dedek...«

»Laže!«

»Lepa reč« me je potegnil za roko k sebi, in ko sem sedel na tla, je tiho izpregovoril:

»Ne bodi hud! Mislim sem, bratec, da veš, pa da mi ne maraš povedati; to ni lepo, sem mislil...«

Bilo je nekaj žalostnega in vznejevoljenega na njem.

»Poslušaj,« je govoril s šepetom in se nasmehnil. »Ali se spominjaš, da sem ti bil rekel: ne hodi k meni?«

(Dalje prihodnjič.)

Dobra profesorska.

Ko se je profesor Pozabljivček davi oblačil, je vtaknil uro v desni žep te- lovnika in ne v levega, kakor vsak dan. Med poukom je hotel pogledati na uro, a je zagrabil v prazen levi žep. Zato nemudoma namigne Janezku in ga pošlje na svoje stanovanje:

»Prinesi mi uro, ki sem jo pozabil na nočni omarici!« Koj nato pa potegne profesor z leve roko iz desnega žepa svojo uro, pogleda nanjo in reče odhajajočemu Janezku: »Sedaj je deset. Ob četrt na enajst si lahko z uro že nazaj!«

Ideja na metre

(Žalostna satira.)

Ko sem v tisti-le visoki kuli v Sodni ulici sedel za zamreženim oknom in po volji višjih duhovnov takratne boginje Politike pre-mišljeval minljivost življenjske republike, sem imel dovolj zatega časa prisostvovati vsem kino-predstavam, seveda v duhu.

Takrat se je porodila ali spočela oziroma, če hočete, skotila v mojih možganih ideja: Napiši tekst za kino-film. Pristno jugoslovanski seveda. Pozorišče: Črnogorske klisure in pečine. Naslov: »V orlovem gnezdu«.

Ko se je zaščitnici vseh nedolžnih, sveti Justiti, zljubilo, so me vrgli iz tiste kule ven preko ceste naravnost v zadnjo posebno sobo pri Rosenbergerju. Z menoj je sročala v svobodo tudi moja ideja. Prosim, pristna jugoslovanska!

Čez nekaj dni, ko sem se prepričal, da me res ne spremlja več stražnik oziroma ključar, sem se osmelil in se z idejo, krmežljivim dojenčkom mojih možgan, napotil v mesto, ki je dalo filmski umetnosti celo evropsko kraljico. Spoštljivo poiščem »mjerodavnog fak-tora«, moža Mojzesovega pokoljenja in kratkobesednega kakor spokorni brat reda trapi-stovskega.

Pa mu rečem potem, ko sem se predstavil:

— Gospod, imam na prodaj — — —

Njemu pa so klasično zamigljala ušesa in je zinil:

— Kaj prodajate?

Jaz pa mu odvrnem mirno v zavesti, da bova napravila kupčijo:

— Gospod — imam na prodaj — idejo!

Brzo me prekine z rutino kramarja, ki pro-daja platno:

— Koliko metrov?

Kajpada, da sem ga kaj čudno pogledal in moje oči so begale po lepi pisarni; kajti tisti hip nisem bil siguran, ali se nisem kajmotil pri vratih ter zašel k branjevcu ali kramarju, kjer se dobi na metre platno pa tudi drva...

Ko sem bil še mlad fanté, sem namreč enkrat zahteval od urarja pol kile špeha za mamó.

In ker ni izključeno, da sem se vsled raznih poskusov, katere so delali z menoj tam v tisti-le spredaj omenjeni kuli, me pomladil in dobil mentalitet šolarčka, sem bil v resnih in upravičeni dvomih, katerim pa se je pridružila fatalna domneva, če ni morda nastal v mojem kolesju kak defekt. Vse te domislice so drvele tisto minuto mimo mene z naglico filma.

— Zopet se preskusim sam in rečem:

— Gospod ravnatelj, imam idejo za —

film!...

— No, da, saj razumem, ali povejte mi, ko-liko metrov?!

Zopet se je zavrtelo v mojem kinoaparatu in prepričan nad svojo, vsaj povprečno nor-malnostjo, se razjezim:

— Za boga milega vendar! Ideje se vendar ne merijo z metrom...

— Pri nas, dragi prijatelji, se merijo ideje samo na metre in to še celo samo takrat, če

ugaja kvaliteta. Torej povejte mi svojo idejo! Pa brž, ker čas je zlato.

— Od velike narodne koristi bi bilo, da se enkrat za vselej odrešimo švabskih filmov in jih nadomestimo s pristno jugoslovanskimi fil-mi z garantirano pristnimi nacionalnimi su-jeti — — —

— Oprostite, da vas prekinem, moj gospod. Če je to ideja, ki jo prodajate, potem je ne morem meriti niti na centimetre. Naša parola je: Internacionalni film, internacionalne ideje. Film, tudi domač, se mora prodati v inozem-stvo, da ga mi zopet lahko kupimo... Dru-gače nima za nas nobene vrednosti... Kdo pa bi v tujem svetu kaj dal za naše čisto na-cijonalne sujete?

— Ako pa je ideja dobra, gospod ravnatelj? Izvolite poslušati kratko vsebino.

— Prosim.

— Začel sem kolikor mogoče s filmsko na-glim razporedom vseh projektiranih prizorov od leta 1912. do 1918. oziroma do preobrata in nisem še povedal jedra, ko me zopet ner-vozno prekine:

— Prosim vas, ali imate v svojem delu av-tomobilsko dirko, plezanje po stenah, zakono-lomstvo, ljubosumnosti, umore, vlome, požar-e in slično hrano za živce naše publike?

— Je, v kolikor spada v dejanje nekaj od teh dražlj; drugače pa polagam glavno vred-nost na zgodovinski moment in historijo Osvobojenja.

— Kaj vam vse v glavo ne pade. Ha-ha-ha! Historijski sujet in še povrh jugoslovanski. Kateri bedak bi gledal danes tako trapa-rijo? Naša publika ne pozna patriotizma na platnu... Ona hoče skokov iz tretjega nad-stropla, dirke čez drn in strn, bleščeče sa-lone, lepe ude in sijajne toalete. In še prav posebno naša meščanska publika. — —

— Ampak — sujet, gospod ravnatelj!

— Torej, povejte mi vsebino vašega sujeta, tega nesrečnega otroka vaših idealnih sanj!

Tako sem vendar enkrat prišel do besede, katero priliko sem v ravnateljevo nevoljo si-jajno izbral. Pokazal sem mu rokopis, on pa si je prižgal debelo havano in se vrgel v na-slonjač. Ko sem končal z alegorijo Osvobo-jenja, kjer sem simboliziral bankrot švabske vojaške kulture, je odprl usta, odložil cigaro in rekel:

— No ja. Ne rečem, da je slabo. Še precej živahnosti in vratolomnosti je v vaših Črno-gorcih, ali ti ljudje so premalo salonski. Sujet ni slab, bogami ni slab. Obležimo vse v mo-derne frake in obleke, a-la šimi, Črnogorkam dajmo »Bubikopfe« ali a-la garçon, kar je bolje, in obleke »a-la franka«, kakor pravijo tam doli. Potem bi se dalo govoriti in — —

— Za boga svetega, gospod ravnatelj, to bi bila profanacija, glupost in smrtni greh nad historijo...

— Film ne vprašuje za smrtnimi grehi, pro-fanacijo in glupostjo. Publika gleda najbolj bedaste prizore, samo ako so v okviru mo-dernega salonskega razkošja in sijaja. Res, da vaši komitje mnogo streljajo, to mi ugaja, ali

niti enega avtomobila nimate v »Orlovem gnezdu«. In ljubezenskih scen, zakonolomstva in sploh pikanterij je premalo. Tudi se mo-rajo zaljubljeni na koncu poročiti.

— Jaz sem jih postreljal.

— Napačno prijatelj — grundfalsch — ami-ce! Za smrt ni vredno porabiti tri kilometre filma. O ženitvi in vseh modernih zapletlja-jih, okoli srčnih zadev sploh ne govorite. Tudi vam manjkajo plesalk, gole lepoticice in vaši komitaši so preveč kmečko oblečeni ter stre-ljajo iz starih kobur, namesto iz browningov. O prepotrebni pikanterijah, ki so za-čimba vsakemu poštemu filmu, pa molčite kakor trapišt na duhovnih vajah.

— Gospod ravnatelj! Moj sujet je vzet iz dni trpljenja naroda črnogorskega in vaši na-sveti se ne dajo uporabiti na teh pečinah.

— Pozna se vam, da ste še mlad. Sujet je popolnoma postranska stvar, glavno je nepri-čakovana senzacija, draženje trudnih živcev, — kometnost lepih plesalk, zapeljivost mladih lahkoživcev, brzina avtomobilov in še več ta-kih stvari, razumete. Ako hočete po mojem nasvetu napisati drug film, vam radevolje koncediram dva tisoč dinarjev honorarja in to samo vam, ker vem, da imate voljo in talent.

— Pri najboljši volji ne morem iz enostav-nega razloga, ker sem dober del celega su-jeta sam preživel in bi ne bilo v skladu z zgo-dovinsko resnico in bedo, v kateri živi ta na-rod.

— Pomislite, da je to izreden honorar, ka-terega ne dobi vsak šušmar. Film bo stal najmanj tristo tisoč dinarjev; glavni junakinji, ki daje filmu ime in sloves, moram plačati za igro petindvajset tisoč dinarjev, a za njene toalete v sedmih prizorih, nad šestdeset tisoč. Vidite, da to niti veliko ni za žrtev lepoticice, ki mora odgovarjati v toaleti in nagoti okusu razvajene publike. V tem smislu delajte, dra-gi gospod!

— Ni mogoče. Sedaj razumem, zakaj se ide-ja meri pri vas na metre. Vse, kar hočete, je le zunanost in parada golih ali pa našem-ljenih teles. Kje ostane duh, ki ga vam dajem z idejo? Kakšno pozicijo zavzema duh domo-vinske ljubezni in patriotizma, če ga zapo-stavljate in zamolčite ter dajete prednost per-verzni nagoti mesa?!

— Ha-ha-ha! Duh je kaj poceni, mladi pri-jatelj ali meso je drago, drago... Kadar bom razpisal natečaj za filmski rokopis, mi pridite s to temeljno idejo, pa se bova pametno po-menila.

Uvidel sem, da ima debeluh prav, ker je meso res drago. O tem vedo naše mamice, ki vsako soboto prešnošajo vse špeharske vo-zove in s praznimi cekri gredo domov, da skuha duha patriotizma za obed.

Tako se je torej končala tragična usoda uboge ideje na metre... Imam pa še ideje, katere pa bom jutri vnovčil za pol kile kru-ha in en liter vina. To pa je ideja na kile in litre. Kdor reflektira na moje ideje, naj vza-me na znanje, da jih oddajam po vseh zaka-nitih merilih.

Mali oglasi, ki služijo v po-re-sovalne in socialne namene občinstva; vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Ženitve, dopisovanje in opla-si trgovskega ali reklamnega značaja; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Prodaj

Šivalni stroj. Slovenska ul. 9. 1450

Velika zaloga kuhinjske posode.

Vsaki gospodinjki znano prvovrstno po-sodo znamke »Herkules«, la. aluminijevo, litoželezno, postekleno, tehtnice, ribeže, sita, deske za testo, valarje, likalnice, razne oblike za pecivo, kutile za špece-rilo in dišave, kotličke in šibe za sneg, solnike, mlečne kangle, cedila, vedrice, umivalnike, vrče, stiskalnice za ocvirke in krompir, samovare »Phöbus« in druge vrste, skafé, lonce za kuhanje perila in perilnice, ledilno orodje in žlice vseh vrst, jedilne servise iz porcelana, krož-nike iz porcelana in kamenine, umivalne garniture in vse vrste steklene robe. — Albert Vičel, Maribor, Glavni trg št. 5. — 15.4

Pomočnik za soljenje mesa (Salzer)

se išče. Prednost imajo neoženjeni, mla-de, dobre moči; pogoji voljni, plača po sposobnosti. Ponudbe poslati na firmo A. Mitrovič i sinovi, Split. 1447

Vsakovrstne nogavice,

kakor flor, svilene itd. v vseh barvah. popravi v najkrajšem času pletarna M. Vesjak, Maribor, Vetrinjska 17. 1214

Kupim staro zlato,

srebrn denar, umetno zobovje po naj-višjih cenah. Ilger, Maribor, Gosposka ulica 15. 11.4

Trboveljski premog:

kosovec Din 43.—, v kockah Din 41.— hrvatski kosovec Din 27.— pri odjemu vsaj 1000 kil, franko na dom dostavljen. M. Korošec, Maribor, Aleksandrova 23, dvorišče. 1445

POZOR! POZOR!

Krojači, šivilje, čevljarji,

ako Vam Vaši stroji nagajajo obrnite se na specialno me-hanično delavnico Justin Gustinčič, Tattenbachova ulica št. 14, ker ima ista specialni oddelek za popravila strojev vseh vrst. 937

Naznanjam

cenj. občinstvu, da bom imel vsako soboto in nedeljo krvavice in jetnice ter mesene pečene

klobase

kakor tudi pristna nova in stara dalmatinska. Ijutomerska in haloška vina. Vsak dan morske ribe. Za obilen obisk se priporoča Rud. Gatuta, Jadranska klet, Maribor.

Moške ovratnike, moderne fazone, priznana najboljši fabrikati,

Samoveznice, najnovejši vzorci

Modne srajce

Spalne srajce

Spodnje hlače

Dokolenice

Slavko Cernetič, Maribor, Aleksandrova 23

3 lesene zaprte barake

za garažo ali skladišče, skupn 15 m dolge, po 6 m globoke, radi prezidave ugodno na prodaj, tudi posamezno. — Vpašati: Maribor, Mlinska ulica 23, dvorišče

Pristno slivovko, droženko, brinjevec, konjak, rum, vse vrste likerjev, sadnih sokov, špirita, vinskega kisa, ezenenega kisa; čaj v zavitkih in odprt dobite po ugodnih cenah v trgovini

JAKOB PERHAVEC - MARIBOR - GOSPOSKA 19

NA DROBNO IN DEBELO Tovarna za izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov POSTREŽBA TOČNA